

Noodhulp voor vluchtelingen is bijna onmogelijke opgave

De Griekse eilanden worden overspoeld door vluchtelingen, die na een levensgevaarlijke reis over zee verstoken blijven van goede opvang. Artsen zonder Grenzen biedt medische noodhulp, maar het is lastig om iedereen te bereiken.

Terwijl Griekenland in een diepe economische crisis is verwickeld, kampt het land deze zomer met een enorme toestroom van vluchtelingen en migranten. Alleen al in juli arriveerden er volgens de UNHCR, de VN-afdeling voor vluchtelingen, 50.242 mensen, vooral vluchtelingen uit Syrië, maar ook uit Afghanistan en Irak. Begin augustus kwamen er binnen één week 21.000 vluchtelingen aan, bijna de helft van het aantal vluchtelingen dat in héél 2014 Griekenland binnenkwam (43.500). Op dit moment staat de teller voor vluchtelingen die in 2015 in Griekenland aankwamen op circa 200.000, terwijl het totaal aantal vluchtelingen dat over de Middellandse Zee de rest van Europa, vooral Italië, probeerde te bereiken ruim 110.000 is. In 2014 probeerden 219.000 vluchtenden Europa, inclusief Griekenland te bereiken.

Artsen zonder Grenzen zet sinds mei reddingsschepen in op de Middellandse Zee om te voorkomen dat bootvluchtelingen verdrinken en biedt onder meer in Griekenland medische noodhulp aan vluchtelingen. Half augustus sloeg de organisatie alarm over de manier waarop de Griekse overheid en autoriteiten omgaan met de vluchtelingen op de Dodekanesos-eilanden en met name op het eiland Kos, waar in juli 7000 vluchtelingen aankwamen. Artsen zonder Grenzen zei dat de apathie leek om te slaan in mishandeling en noemde het slapen in de openlucht, het gebrek aan sanitaire voorzieningen, het gebrek aan voedsel en goed drinkwater. Ook de UNHCR en andere hulporganisaties trekken geregeld aan de bel over de omstandigheden waarin de vluchtelingen verkeren.

Zware wissel

De gevolgen van de leefomstandigheden op de eilanden zijn groot, stelt de Griekse verloskundige Evangelia Motska, medisch teamleider van Artsen zonder Grenzen op Kos en de andere Dodeka-

Artsen zonder Grenzen biedt onder meer in Griekenland medische noodhulp aan vluchtelingen.

nesos-eilanden. 'Het leven en slapen in de openlucht trekt een zware wissel op mensen; daardoor zien we veel infecties van de bovenste en onderste luchtwegen. Door slecht en te weinig voedsel zien we ook veel aandoeningen aan het spijsverteringsstelsel, vooral gastritis en ook vaak diarree. Maar het allergrootste probleem op het eiland is het gebrek aan water, sanitair en hygiëne. We zien veel huid-

DE WERELDWIJDE VLUCHTELINGENCRISIS

In de zeventig jaar na de Tweede Wereldoorlog waren er wereldwijd nog nooit zoveel mensen op de vlucht voor oorlog, conflicten en onderdrukking als in de afgelopen paar jaar. Al deze mensen ontvluchten de conflicten in verschillende landen in Afrika, het Midden-Oosten, Europa (Oekraïne) en Azië. Eind 2014 waren er, volgens berekeningen van de UNHCR, de VN-afdeling voor vluchtelingen, 59,5 miljoen mensen binnen of buiten hun eigen land op de vlucht. Dat is 1 op de 122 mensen, allemaal bij elkaar zouden ze qua inwonersaantal het 24ste land van de wereld vormen. Tien jaar geleden waren er 'slechts' 37,5 miljoen vluchtelingen. Van die 59,5 miljoen vluchtelingen in 2014 konden er slechts 126.800 veilig huiswaarts keren; het laagste aantal in 31 jaar.

De meeste vluchtelingen kwamen uit Syrië, waar in 2014 elke dag gemiddeld 42.500 mensen op de vlucht sloegen. In 2015 is de toestroom van vluchtelingen naar verschillende landen binnen en buiten Europa nog veel groter geworden. Turkije bijvoorbeeld is volgens de UNHCR grootste opvangland ter wereld met op dit moment bijna 2 miljoen Syrische vluchtelingen. In totaal herbergen de buurlanden van Syrië ruim 4 miljoen Syrische vluchtelingen, terwijl er meer dan 270.000 een heenkomen zochten in Europa. Bron: UNHCR-website en UNHCR-document World at War.

aandoeningen doordat mensen zichzelf niet kunnen wassen en bijvoorbeeld schurft.'

Maar de groep die het meeste lijdt zijn de vrouwelijke vluchtelingen, volgens Motska. 'Vanwege hun culturele achtergrond is het hun niet toegestaan zichzelf "te laten zien". In tegenstelling tot mannen kunnen zij niet makkelijk ergens buiten urineren en ook wordt het ze vaak niet toegestaan een openbaar toilet te bezoeken, waarvan er sowieso niet veel zijn. Ze moeten hun plas veel te lang ophouden, waardoor urinewegontstekingen veelvuldig voorkomen. Gisteren nog was ik bij een 9-jarig meisje dat het uitschreeuwde van de pijn, doordat ze al meer dan acht uur niet had geplast. Wat ik ook schokkend vind zijn de zwangere vrouwen, misschien omdat ik zelf verloskundige ben. In een bootje over zee met een zwangerschapstermijn van acht, negen maanden, kilometers lopen. Ik moest een vrouw met barensweeën dwingen naar het ziekenhuis te gaan. Ze wilde helemaal niet hier in Griekenland bevalen, maar in Duitsland. En de zorg voor baby's is ook zwaar voor de moeders, vooral als ze geen borstvoeding kunnen geven. Als er al melkpoeder voor handen is, zijn er geen mogelijkheden om flesjes te steriliseren. Door het goede weer zijn er in de afgelopen maanden meer gezinnen aangekomen dan in de rest van het jaar, dus er zijn veel kinderen en baby's hier. Als extra kwetsbare groep ontvangen zij meer zorg.'

Onbetrouwbaar bootje

Artsen zonder Grenzen werkt op de Dodekanesos-eilanden met twee teams. Het team op Kos bestaat uit zeventien personen, onder wie twee artsen, verpleegkundigen, een psycholoog en ondersteunend personeel. Dit team zoekt de vluchtelingen op met een goed uitgeruste auto. Het andere team vaart met een bootkliniek naar de omringende eilanden, waar ook veel vluchtelingen aankomen, maar minder massaal dan op Kos. Als opvarende van de bootkliniek heeft Motska ook enkele reddingen meegeemaakt. 'De mensen op die bootjes waren

erg blij om ons te zien. De meesten hebben de zee nog nooit gezien en kunnen überhaupt niet zwemmen. Ze zitten met veel te veel mensen op een onbetrouwbaar bootje, dat is enorm beangstigend. Ik zie geregeld gezondheidsproblemen die door de boottochten zijn veroorzaakt, zoals uitdroging. Maar wat we ook vaak zien, zijn ernstige brandwonden. Dat komt doordat de huid zachter en gevoeliger wordt door het zeewater, door lekkende benzine of diesel kunnen dan sneller chemische brandwonden ontstaan, die nog eens worden verergerd door de wrijving van de huid met het materiaal van de boot.

Vrijwilligersbeweging

In juni waarschuwde de hoge commissaris van de UNHCR dat zijn organisatie, maar ook ngo's zoals Artsen zonder Grenzen en het Rode Kruis, niet langer in staat zijn om adequaat te reageren op de grote stijging wereldwijd van het aantal ontheemden. Motska vindt dat de hulp die Artsen zonder Grenzen biedt op de eilanden wél toereikend is. 'Artsen zonder Grenzen is een erkende organisatie in Griekenland en we zijn goed zichtbaar op de eilanden. Ook is er een effectieve vrijwilligersbeweging ontstaan op de eilanden die de vluchtelingen helpt met bijvoorbeeld kleding en voedsel en die zieke vluchtelingen naar ons verwijst. Ik ben er erg trots op wat we tot nu toe voor elkaar hebben gekregen. Maar het is waar; van de 7000 vluchtelingen die in juli arriveerden op Kos, hebben we er maar 1200 bereikt. En een van de grootste uitdagingen is de follow-up van de meer gecompliceerde patiënten. Er zijn bijvoorbeeld veel patiënten met diabetes die door hun voorraad medicatie heen zijn of die hun medicijnen verloren op zee. Wij zorgen voor een beperkte voorraad medicijnen en geven advies over de verdere behandeling. Maar doordat ze op doorreis zijn, verliezen we vaak het contact. Je vraagt je dan af hoe het ze verder afaakt.' ■

web

Meer informatie over dit onderwerp vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl.